

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 12

LJUBLJANA, DNE 18. MARCA 1937

LETO X.

Jugoslovanska strokovna zveza proti poslabšanju delavskih razmer

Važna seja širšega načelstva JSZ

V nedeljo 14. marca se je vršila v Ljubljani seja širšega načelstva Jugoslovanske strokovne zveze v posvetovalnici Delavske zbornice. Zaradi velike važnosti se je zborovalo načelstvo dopoldne in popoldne. Seje so se udeležili prav vsi člani načelstva, prišli pa so na to važno zborovanje tudi nekateri zastopniki oddaljenejših skupin. Udeleženci seje so se v polni meri zavedali časa, v katerem živimo in so z velikim zanimanjem sledili tako poročilom predsedstva in uprave, kakor tudi zelo živahno posegali v debato. Po poročilu predsednika, ki se je dotaknil vseh najvažnejših dogodkov v zadnjih treh mesecih, tako tudi dopisa o sestanku voditeljev fantovskih odsekov, se je takoj razvil važen razgovor in so navzoči člani načelstva k vsaki važnejši točki zavzeli svoje stališče.

Strokovna poročila o mezdnem gibanju in pogajanjih ter sklenitvi kolektivnih pogodb kovinarjev na Jesenicah in papirničarjev v Vevčah je načelstvo vzelo na znanje.

Kljub vsem zaprekam JSZ raste

Zanimivo je bilo poročilo o organizaciji. Članstvo neprestano raste in se je približalo 8000. Organizacijski aparat se mora temu primerno prilagoditi, izpopolniti in razširiti.

Ugotovljeno je bilo, da se organizacija vzdržuje izključno s prispevki svojih članov, s katerimi se vzdržuje tudi organizacijski in strokovni tisk. Napravljen je načrt o reorganizaciji dela in se je ta načrt odobril ter se bo pričel takoj izvajati.

Poročilo o amandmanih v novem fin. zakonu

S posebno pozornostjo so sledili člani širšega načelstva poročilu o najnovejših gospodarskih ukrepih v novem finančnem zakonu. Ti ukrepi spreminjajo mnoge zakone, zlasti tiste, ki ščitijo delavstvo. Ti ukrepi pa tudi živo zadevajo v gospodarsko življenje Slovenije in so zlasti občutni za že itak izpraznjene delavske žepce.

Amandmani ministra za socialno politiko

V prvi vrsti so se obravnavala določila novega finančnega zakona, ki spadajo v območje ministrstva za socialno politiko, nato pa tudi še ostale določbe.

Po novem finančnem zakonu se:

I. odobravajo ukrepi ministra za socialno politiko in narodno zdravje, ki gredo za tem, da se razpuste izvoljene uprave Delavskih zbornic in da se postavijo in imenujejo komisariji v Delavskih zbornicah,

II. pooblašča minister za socialno politiko, da lahko brez ozira na predpise § 36 zakona o zaščiti delavcev menja teritorialne pristojnosti poedinih Delavskih zbornic,

III. zakon o zaščiti delavcev se dopolni z novim § 67a, ki se glasi:

1. pooblašča se minister za socialno politiko, da po poteku mandator članov Delavske zbornice odgodi izvedbo volitev in imenuje bodisi nove člane, bodisi komisarje;

2. v primeru imenovanja novih članov izvrši to imenovanje minister na predlog prizadetega bana, ozir. upravnika mesta Belgrada in po zaslišanju delavskih in nameščenskih organizacij;

3. imenovana skupščina ima iste pravice kakor voljena;

4. v izvrševanju samoupravnih dolžnosti ima komisar iste pravice kot samouprava. Komisarjev honorar gre v breme proračuna prizadete zbornice;

5. minister lahko izrabi določila tega §-a tudi za čas trajanja mandata izvoljenih skupščin.

IV. Minister za socialno politiko se pooblašča:

1. da lahko spreminja naredbe o posredovanju dela,

2. da lahko spreminja službeno pragmatiko za posredovanje dela,

3. da lahko predpiše z zakonsko močjo uredbo o delovnih pogojih, nakladanja in razkladanja v obmorskih in rečnih pristaniščih,

4. da lahko pobira od nameščencev in delavcev in od vseh drugih državljanov razen kmetov tristoletni del letnih dohodkov v korist nezaposlenih delavcev, nepreskrbljenih otrok in starčkov,

5. da lahko z uredbo določi delovne pogoje poljedelskih delavcev,

6. da lahko predpiše delavsko legitimacijo.

V. Pooblašča se minister za socialno politiko, da ustanovi iz dohodkov kazni nov fond za okrepitev službe inspekcije dela.

VI. Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani mora svoj proračun in zaključni račun dati na predhodno odobrenje ministra za soc. politiko.

Od nadaljnjih določb finančnega zakona je zlasti tudi važna ta, da se

rudarjem in kovinarjem ne bodo vrnille pravice iz § 219 o. z., ki so bile vzete z lanskim proračunom, temveč, da je za rudarje in kovinarje v novem finančnem zakonu nameravana določba, po kateri izgube tudi pravico do hranarine iz Bratovske skladišnice za 3 dni.

Nove trošarine in takse

Od doslej znanih nameravanih ukrepov in določb novega finančnega zakona so iz drugih področji zlasti tudi bistveno važne tiste določbe, ki uvajajo nove trošarine, in sicer:

1. za opanke, delavske čevlje in copate 1 Din; 2. za sandale in copate 2 Din; 3. za navadne čevlje iz usnja 5 Din; 4. za čevlje iz finega usnja 12 Din; za platneno, laneno ali bombažno obleko ali plašč 5 Din; 6. za polvolneno obleko ali plašč 10 Din; 7. za volneno ali usnjato obleko ali plašč 20 Din; 8. za 100 kg papirja 15 Din; 9. za električne žarnice nadaljnjih 20% več, kakor doslej.

Nadaljnja določba novega finančnega zakona, ki zadene predvsem Slovence, ki radi prosijo, je ta, da bodo morali od 1. IV. t. l. naprej plačevati za vsako prošnjo in za vsako vlogo vobče 10 Din mesto dosedanjih 5 Din. Za vsako rešitev prošnje ali vloge pa bodo morali plačati 40 Din namesto dosedanjih 20 Din. Na vsako prilogo pa bo treba nalepiti kolek 4 Din mesto dosedanjih 2 Din. Za vsako pooblastilo bo treba plačati 20 Din.

Uvedejo se oziroma povišajo trošarine na kavo od 2 na 4 Din in na razne druge življenjske potrebščine.

Tu so navedene le nekatere določbe, ki so zlasti vidne in občutljive. K tem načrtom, ki se bodo v nekaj dneh po vsej verjetnosti že objavili kot obvezen zakon, je načelstvo JSZ vzelo svoje stališče.

Širše načelstvo JSZ ugotavlja

V smislu sprejetih sklepov objavlja načelstvo JSZ, da mora z obžalovanjem ugotoviti:

1. da se naša zakonodaja z neprestanimi vsakoletnimi brezštevili do-

datki (amandmani) k finančnemu zakonu tako neprestano spreminja in zapleta, da že ni mogoče več imeti nobenega pregleda in da ni mogoče govoriti več pri nas o ustaljeni zakonodaji,

2. nadalje z obžalovanjem ugotavlja, da se z raznimi dodatki v vsakoletnem finančnem zakonu spreminja na škodo delavstva delavska socialna zaščitna zakonodaja,

3. prav tako z obžalovanjem ugotavlja, da prizadevajo bremena, ki so uvedena na tak za evropske države neobičajen način, predvsem delovne ljudi, zlasti socialno najšibkejše,

4. z obžalovanjem tudi ugotavlja, da se postopoma in po določenem vrstnem redu s pospešeno hitrostjo ukinjajo še tisti drobci samoupravnih določb, ki so ostali v raznih dosedanjih zakonih, ki so itak imeli vse centralistično in unitaristično obeležje,

5. z obžalovanjem ugotavlja, da se teptajo osnovne pravice posameznih državljanov in po ustavi in zakonih zajamčene samoupravne pravice delavskih, nameščenskih in drugih slovenskih gospodarskih ustanov,

6. JSZ ugotavlja, da je v vseh časih, zlasti pa v najnovejši dobi opozarjala ustno in pisмено z vlogami in spomenicami in na zborovanjih vse merodajne činitelje na pogubne posledice ukrepov, ki so se izvršili ali ki so bili nameravani in je opozarjala na naloge in dolžnosti, ki bi jih merodajni činitelji v interesu vsega slovenskega gospodarstva morali izvršiti in ki bi jih lahko izvršili,

7. JSZ obsoja ustanavljanje in neprestano pomnoževanje raznih centralističnih fondov, ki odvzemajo še usta skromna sredstva slovenskemu gospodarstvu, ki jih je doslej imelo,

8. JSZ protestira proti odločbi, da morajo biti delavski prihranki in delavski odtegljaji, namenjeni Bratovskim skladiščam, naloženi centralistično v Belgradu in da so odvzeti slovenskim denarnim zavodom in svobodnemu razpolaganju svobodno izvoljenih uprav Bratovskih skladišč.

Z ozirom na najnovejše določbe, ki v živo zadevajo zopet in v prvi vrsti vse Slovence in to v času, ko z vseh mest poudarjajo, da je gospodarska kriza za nami, da smo prebili dolgo zimo in da prihaja v deželo nova topla pomlad, poziva načelstvo JSZ vse svoje člane in skupine, da o vseh teh stvareh razpravljajo in sklepajo, da skličejo seje in sestanke in javna zborovanja in tam v imenu slovenskega delavstva, ki je del trpinčenega in obubožanega slovenskega naroda, povzdignejo svoj glas za svojo življenjsko samoobrambo in za pravice vsega slovenskega naroda.

Prvi slovenski izseljeniški koledar Rafaelove družbe v Ljubljani

TORD — Rafaelova družba v Ljubljani je pravkar izdala krasen izseljeniški koledar, ki ni koledar v pravem smislu, ampak izseljeniški letopis in adresar.

Izseljeniški koledar obsega mnogo važnih člankov o izseljencih in navodila, kako se moramo ravnati, če hočemo zvedeti o svojem sorodniku v tujini in sploh o vsem, kar mora vsakdo vedeti, če se hoče izseliti ali dobiti kakršnokoli informacijo od izseljencev. Dalje so v koledarju navedene vse slovenske kolonije, društva, šole, cerkve, duhovniki, učitelji in učiteljice, časopisi, redovniki in redov-

nice, skratka vse, kar imajo naši izseljenci v tujini.

Koledar je stal Rafaelovo družbo mnogo dela in denarja. Vsakdo se mora zavedati, da ni lahko sestaviti točen adresar vseh slovenskih izseljencev po vseh delih sveta.

Želja Rafaelove družbe je, da si ga naroče prav vsi v domovini in tujini, ker je ta koledar prvo večje delo, ki je zajelo v celoti vse naše izseljence in njihovo kulturno udejstvovanje po vseh delih zemeljske oble. Cena izvodu je 20 Din.

Pridobivajte novih naročnikov

Strokovna poročila

Lesno delavstvo

Rudarji

Zagorje. V nedeljo, dne 21. marca, se bo vršil občni zbor naše skupine rudarjev ob 9 uri dopoldne v dvorani Zadruga doma z običajnim dnevnim redom. Ker vsakdo, ki je količnik dobrega gospodarja, polaga ob zaključku leta svoje račune, tako tudi vsaka organizacija, še posebej pa strokovna organizacija, ki je organ vseh, ne samo poedincev. Tudi naša skupina bo polagala ta dan račune čez preteklo poslovno leto. Vsakemu našemu članu bo dana možnost, da bo ob priliki občnega zbora iznesel svoja mnenja k delovanju skupinskega odbora. Iz poročil, ki bodo gotovo zanimiva, bo lahko vsakdo razbral ogromno delo v preteklem letu. Saj smo stali v ospredju vseh mezd-nih bojev, sodelovali povsod, kjer se je šlo za korist in dobrobit našega delavstva, tako rudarja, kakor tudi apneničarja. Tudi v bodoče nas čaka novo delo, zato je dolžnost, da pride vse članstvo skupine ta dan na občni zbor, ki je nekaka krona skupinskega delovanja, da si za bodoče izvoli iz svoje srede najboljše moške za nadaljnje delovanje. V nedeljo vsi na svidenje na občnem zboru!

Kovinarji

Kamnik. V nedeljo 7. marca se je vršil občni zbor naše skupine. Centralo je zastopal tov. Rozman, ki nam je v svojem poročilu ponovno tudi podal smernice za bodoče delo. Tovariš Rozman nam je razložil tudi potek in rezultat borbe, ki so jo imeli jeseniški kovinarji in vevški papirničarji. Iz poročil, ki so jih podali odborniki pa je bilo razvidno, da je imela organizacija v minulem letu težke borbe s podjetjem, kakor tudi z mnogimi člani, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti. Kakor smo že v »Del. Pravici« objavili, je bila udeležba za vse člane obvezna, vendar jih je mnogo manjkalo. Mnogo truda in požrtvovalnosti bo še treba, da bo delavstvo razumelo čas, v katerem se nahajamo. V odbor so bili izvoljeni po večini stari tovariši s Staretom na čelu. Ponovno opozarjamo vse člane in članice, da plačujejo članarino in prispevke redno vsako prvo soboto za tekoči mesec. Na občnem zboru se je sklenilo, da se podpora v slučaju bolezni ali brezposelnosti izplača le onim članom in članicam, ki imajo v redu plačane prispevke. V slučaju, da kdo res ne more plačati pravočasno, naj prosí odbor, da mu plačevanje odgodi.

Kamnik. V četrtek, 25. februarja, so se konstituirali novoizvoljeni delavski obratni zaupniki v podjetju »Titan«. Za starešino je bil izvoljen tov. Stare Ivan, za tajnika pa s. Repolusk Jože. Tovariše in tovarišice opozarjamo, da se pri pri-tožbah osebno obračajo na zaupnike.

Javornik. Vsemu rednemu članstvu v vednost. — Za našo skupino na Javor-vorniku se bo vršil v nedeljo 21. marca ob 3 popoldne redni letni občni zbor v prostorih cerkvene hiše na Koroški Beli. Dnevni red občnega zbora je običajen. — Pozivamo vse člane, da se tega občnega zbora udeležijo polnoštevilno, da se tako res odpravijo vse morebitne nevednosti. Vsak pa naj še sedaj gleda, da bo imel plačane prispevke za organizacijo, ker sicer pride v navskriž po določenih pravi-lih skupine.

Tekstilno delavstvo

Vir. 21. februarja t. l. se je vršil ustanovni občni zbor strokovne skupine tekst. delavstva podjetja Kocjančič in drug. Pripravljani odbor je poročal o težavah, ki so nastale radi ustanovitve strok. organizacije. Težko je bilo delo, ali sadovi se že kažejo v precejšnji meri. Delavstvo si je v teku par mesecev priborilo do 35 odstotkov povišanja plač. V delavstvu se je ukoreninila zavest in spo-znanje, da delavec, če ni organiziran, ne pomeni nič. Za bodoče delo se je izvolil sledeči odbor: predsednik Jutršek Karl, podpreds. Strukelj Ivan, tajnica Bajec Ivanka, blagajničarka Capuder Francka, odbornici: Osolnik Francka, Dolničar Francka, nadzor-stvo: Vodlam Mici, Kerč Mici.

Viničarji

Iz centrale. Obveščamo člane Po-smrtninskega sklada Strokovne zveze viničarjev, da imamo sedaj po daljšem presledku dva smrtna slučaja in sicer: pri skupini Fram je umrla članica Škorjanec Marija v starosti 73 let in pri sku-pini Kapela član Vrbančič Franc v sta-rosti 76 let. Oba sta bila že dolgoletna in redna člana. Svojem Škorjanec in Vrbančič se je izplačalo po 1000 Din po-smrtninske podpore. Radi tega smo se-daj morali razpisati zbirko za 65 in 66 slučaj in to skupno, da privedemo na po-slovnih stroških. Prosimo vse člane, da po možnosti čimprej plačajo. Blagajni-

Kako se uveljavlja znižanje v Vevčah

Kakor smo že v zadnji »Delavski Pravici« navedli, novi akordni stavki na splošno niso sprejemljivi, čeravno so bili zaenkrat podpisani. Podjetje je prejšnje akordne stavke tako znižalo, da je delavstvo zgubilo voljo za garanje v akordu. Ugotovili smo, da pri nizki mezdii kot jo imajo naši akordanti ne pomeni 30% ali 40% zaslužek nad to mezdii noben pravi zaslužek. Delav-ke v papirni dvorani, ki jih dela v akor-du okrog 70, so zaslužile v pretečeni mezdni periodi v akordu z urno mezdii 3.25 Din, z akordom 3.56 Din na uro.

Splošno nezadovoljstvo so izrazili s tem, da pri takih akordnih stavkih raje delajo na urno mezdii. Dne 15. t. m. so v večini sporazum na akordnih od-povedali v smislu čl. 5 kolektivne po-godbe, z izjavo, ako se ne spremenijo stavki v korist delavstva, da so priprav-ljeni delati raje v urni mezdii. Kolektiv-na pogodba pravi, »ako zahtevajo tako interesi podjetja, kot interesi delavstva, se lahko za posamezna dela uvedejo sporazumno akordne mezde«. Če pod-jetje hoče sedaj in ima interes na akord-

nem delu, bo tudi nudilo delavstvu možnost večjega zaslužka. Tako veliko znižanje pa ni bilo na mestu in so imeli zastopniki delavstva na pogajanjih prav, ko so predlagali in zagovarjali tudi, če že moramo pristati na znižanje, naj bo za akordno delo isti procent znižanja kot pri mezdah. Na ta predlog podjetje ni pristalo.

Vidi se iz tega, da velika nepopust-ljivost podjetnika pri pogajanjih ni vse-lej na mestu. Prepričani smo, da bo še veliko težav posebno radi te nepopust-ljivosti, ki ni v korist mirnega sožitja. Mnoga prizadevanja tarifne komisije so ostala brezuspešna, čeravno so bila podprta z dokazi, ki drže. Odgovor-nost za posledice ne sprejemamo, ker takega stanja nismo mi ustvarili.

Upamo pa, da bo podjetje poka-zalo kaj več uvidevnosti pri ureditvi po-sameznih zadev in ne bo vsake stvari odlagalo za pozneje. Delavstvo se za-veda svoje vloge v delovnem procesu in hoče za svoje delo tudi pošteno in od-govarjajoče plačilo.

JSZ za čevljarstvo

Z novim finančnim zakonom je pred-videna nova skupna banovinska troša-rina na obutev, ki se izdeluje na tovar-niški način. Ta trošarina bo znašala od 1 do 12 Din od vsakega para izdelane obutve. Trošarina se na poedine vrste obutve določa v sledeči višini: na gumi-jaste opanke, cokle in delavske čevlje na 1 Din od para. Na obutev iz gumi-ja, kavčuka, platna, klobučevine in ostalih snovi, ki ne prepuščajo vode 2 Din od para. Na čevlje iz kože 5 Din od para. Na obutev iz fine kože 12 Din od para. Trošarine so za našo čevljarstvo indu-strijo, ki se že nekaj let obupno bori s kon-kurenco čevljarstva industrije na tekočem traku (Bata) brezdvoma takšen udarec, da ga bo naša domača čevljarstva indu-strija težko prebolela. S strani čevljar-skih podjetij slišimo izjave, da bodo, če se ne posreči ublažiti navedeno trošari-no, primorani obratovanje ustaviti.

Ne bi se spuščali v to vprašanje radi čevljarstva industrije same, toda pred nami stoji že itak do skrajnosti obuboža-no delavstvo te industrije, kateremu grozi da bo radi tega izgubilo še zadnjo

skorjico kruha. Čevljarstva industrija ne bo mogla novih bremen nikamor preva-liti. Na zvišanje cen radi konkurence ni mogoče misliti. Na znižanje produkcijskih stroškov, pri čemur bi prišlo v prvi vrsti v poštev znižanje plač delavstvu, pa še toliko manj, ker bi v tem slučaju moralo delavstvo v bodoče delati brez-plačno. S prvim aprilom bodo finančni organi popisali vso zalogo obutve in bo-do morala podjetja plačati odmerjeno trošarino. Nekatera podjetja sploh ne ve-do kje bodo dobila denar za kritje trošarine in bo že s tem nastopila kriza, kateri bo po izjavah teh podjetij sledila nujna ustavev obratovanja. Uverjeni smo, da bodo vsi tukaj poklicani storili svojo dolžnost v zaščito gospodarskih in socialnih interesov naroda, ki se mu s takšnimi bremenimi vedno bolj ograža obstoj.

Jugoslovanska strokovna zveza je brzojavno opozorila senat kraljevine Jugoslavije na skrajno ogroženi položaj delavstva čevljarstva industrije v Slove-niji, če se v zadnjem trenutku ne pre-preči uvedba teh novih bremen.

Volitve zaupnikov v II. skup. rudarske zadruga

Huda jama, 15. III. 1937.

V nedeljo 14. marca smo imeli volit-ve v II. skupino. Volili smo 4 delegate (zaupnike). Postavljeni sta bili dve listi. Naša skupina JSZ je imela nosilca Dia-cija, podružnica Zveze rudarjev Jugosla-vije pa nosilca Lipovška. Ker je pri teh volitvah večinski sistem in se volijo po-samezni kandidati, ne liste, navajamo številke za posamezne kandidate, sedaj zaupnike.

Diaci Alojzij	141 glasov	JSZ
Hribšek Ivan	123 glasov	JSZ
Lipovšek Anton	123 glasov	ZRJ
Stare Tomaž	121 glasov	JSZ

Tako imamo mi tri zaupnike, Zveza rudarjev pa enega.

Kakor za volitve v Bratovsko sklad-nico, tako je bila tudi sedaj burna agi-tacija, večkrat nedostojna, včasih še z lažni podprta. Nekateri od onih, ki so predsedali od nacionalcev k Zvezi rudar-jev, so se posluževali še istih metod kakor pred leti. Lahko bi navedli več primerov, kar pa bi bilo lahko za koga ne-prijetno, zato bomo molčali.

Take industrije ne potrebujemo

Maribor, 15. III. 1937.

Pretekli teden smo odkrili podjetje, v katerem se zaposluje 20 delavk, ki v go-tovih primerih niso nič več zaslužile skup-no z nadurnim delom kakor na 14 dni samo 9 Din, na tri tedne samo 29 Din, na mesec pa 30 Din. Pa to podjetje ne ob-stoji morda kje tam doli na jugu, kjer so znane najslabše razmere za delavstvo, marveč v sredini Maribora. Podjetnik je inozemec, od katerih naš človek nima pričakovati bogve kolike socialne ču-tnosti. Za te delavke se je takoj zavzela JSZ v Mariboru. Strokovni tajnik tov. Rozman P. je izvršil osebno intervencijo z zahtevo poštene plače in pravilne ureditve delo-vnih pogojev. Podjetnik se je branil po že znanih metodah. Grozil je z ustavitvijo

obrata itd. Šele tedaj, ko je dobil odločen odgovor: »Take industrije pri nas sploh ne potrebujemo, kjer bi naši delavci morali stradati za inozemcem,« se je vklonil in privolil v pogajanja. Za dobo 14 dni se vsem tem delavkam poviša plača v akordu za 40%, potem pa se preide na urni mezdni sistem s plačo po najmanj 2 Din na uro. Delavke so bile te pomoči JSZ izredno vesele in se bodo tudi vse organizirale.

Celje. Občni zbor skupine bo na belo nedeljo.

Za pretekli terek je bila od Insep-cije dela sklicana razprava pri Stermec-kiju. O poteku poročamo prihodnjic.

Gračnica pri Rimskih Toplicah. V naših dopisih smo že opetovano poudarili, da so v tovarni nekateri, ki so zelo nesrečni, če vidijo, da vlada med delav-stvom sloga, med delavstvom in podjet-nikom pa vsaj znosno razmerje. Nekateri rojeni intrigantje in ljudje, ki naravnost uživajo nad tem, če se ljudje med seboj prepirajo, so kar naenkrat ugotovili, da je sedanje vodstvo organizacije zanič. — Toda sedaj se veliko več dela kakor ta-krat, ko so bili tudi tisti pri organizaciji. Da bi razbili enotnost delavstva, so pri-čeli z agitacijo za zelene. Pa to ni nič čudnega in novega, saj so vajeni preselje-vanja in so v tem pogledu odprli že ve-liko vrat.

Ob priliki volitev obratnih zaupnikov so menili, da bodo dobili večino. Na vi-dez so se pogajali za enoten sporazum nastop, za hrbtno pa pripravili svojo li-sto. Ko se je njihov namen razbil ob za-vednosti delavstva, so romale na vse strani pritožbe. Tovariš Knez Matija je bil brez podpisa denunciran kot nekaj proti-državen element. To vse z določnim na-menom, da bi ga očrnili pred oblastjo, češ tak človek ne more biti glavni obratni zaupnik. Pri podjetniku ga pa tožijo, da mu ne sme zaupati, ker neredno vrši svojo službo, napram delavstvu pa da je pristranski. Napram delavstvu ga črnijo in pravijo, da je tak zaupnik kot je Knez, škodljiv za delavstvo, ker je preveč pri-jatelj s podjetnikom, kateremu izdaja koristi delavstva.

Kljub temu da je naš kraj majhen, vendar se tukaj združuje vsa podlota, da bi kdo prišel na svoj osebni račun. — Delavstvo ve, od kod vse to prihaja in vztraja pri svoji organizaciji. Nekaj jih pa seveda je, katerim tako blatenje in tako podlo postopanje ugaja. Dober tek. Vsi zavedni bodo vztrajali brezpogojno. Bodo tudi ostali še takrat, ko bo zloba denuncijantov in lažnjivev po pravici na-grajena. In to se bo slej ko prej zgodilo. K vsemu rečemo le to: Živi borba!

Preserje-Podpeč. — Na ustanovnem občnem zboru naše skupine, o katerem smo poročali že v prejšnji »Pravici« in podali poročilo pripravljalnega odbora, je za centralo poročal tov. Grošelj. Razložil nam je novo uredbo o minimalnih me-zdah in sklepanju kolektivnih pogodb. Pokazal je, da je danes bolj kot kdajkoli potrebno, da je delavec organiziran. — Izvoljen je bil sledeči odbor: Kovač Polde, predsednik, Gruden Jakob, podpredsed-nik, Makovec Franc, tajnik, Šeškar An-ton, blagajnik. V odbor so bili izvoljeni še sledeči: Svete Ivan, Trebešček Ignac, Lenaršič Franc, Kojca Franc, Klančar Franc, Umek Frančiška, Vidmar Mici in Kavčnik Albina; v nadzorstvo: Jakopin Ivan, Klančar Anton in Hiti Anton.

St. Vid. V nedeljo, 21. t. m., bo redni občni zbor skupine lesnega delav-stva ob 9 dopoldne v cerkveni dvorani. Dnevni red običajen. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži. Ob tej priliki opozarjamo vse one člane, ki so v zaostanku s članarino, da to do občnega zbora uredijo. — Odbor.

Papirničarji

Količevo. Dne 14. t. m. smo imeli običajni sestanek. Vendar je bil zelo raz-veseljiv. Kajti ta sestanek je pokazal, da je še zelo živa zavest in borbenost našega delavstva. Mogoče je kdo sklepal, da po-jenjuje ta borbenost, ker ni bilo na par sestankih takega odziva, kakor bi želeli voditelji. Zaradi tega se je marsikateri čutil bolj pogumnega v tovarni in izven tovarne. V tovarni v tem, da hočejo ne-kateri izmed nadrejenih ščititi interese podjetja na način, katerega mora in ga delavstvo tudi odklanjati. Zunaj tovarne so pa pričeli nekateri »prijatelji« delavstva spuščati bombe v časopisu in blatiti tiste, katere je postavilo delavstvo na čelo or-ganizacije.

Želeli bi, da bi bili vsi tisti na zad-njem sestanku, pa bi se mogli prepričati, da nimajo opravka z jokavo maso, ampak z organiziranim delavstvom, ki bo znalo brezpogojno ščititi svojo enotnost in svoje pravice. Za te ideje je manifestirala tako

Delavska pravica

Ishaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22 I • Ne frankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22 I • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka tekočnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1— • Cena: za 1 mesec Din 4—, za četrt leta Din 10—, za pol leta Din 20—, za celo leto Din 40—, za inozemstvo stane mesečno Din 7—

Vreže in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Zumer • Za Jugo-slovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čed

rekoč vsa tovarna, saj jej ostalo doma le malo članov.

Sestanek je vodil tovariš predsednik Avsec. Poročal pa je prvi tajnik skupine tovariš Bukovec. V svojem poročilu je obravnaval razmere v tovarni, ki postajajo včasih precej napete. Toda dosedaj je organizacija za zaupniki še vedno srečno prebrodila te težave. Po zasluženju je pa ožigosal liste elemente, ki hočejo iz raznih egoističnih razlogov sejati med delavstvom razdor in razbijati enotnost. Delavstvo mora take poskuse tako odločno odklanjati, kakor jih odklanja danes. Tovariš Marinček je poročal o uredbi minimalnih plač. V daljšem predavanju je nanizal njene dobre in slabe strani. Pri slučajnostih se je oglašilo več tovarišev in tovarišic. Vseh želje, zlasti pa besede tovarišev Kureta in Kržana, so izzvenele v to, da mora vladati med delavstvom zaupanje in ljubezen. Le na ta način bo moglo uspešno braniti samega sebe. Na sestanku je bil sprejet važen predlog, da bo namreč od 1. aprila 1937 dalje prispeval v podporni fond vsak organizirani član mesečno 2 din, vsaka organizirana članica pa 1 din. Končno so bile sprejete te-le resolucije: 1. Najkasneje v 14 dneh se mora pristopiti k pogajanjem za kolektivno pogodbo. 2. Za prave delavce se more smatrati le organizirano delavstvo.

Mariborska ekspozitura

Maribor. Sestanek obratnih in organizacijskih zaupnikov preteklo nedeljo je najbolje uspel. Zaupniki, ki so hrbtenica delavske organizacije, morajo imeti tudi zadostne sposobnosti. Pred vsem morajo zelo dobro poznati obstoječo delavsko zakonodajo. Na tem sestanku je bilo predavanje o novi »Uredbi o minimalnih mezdah, o sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu«. Predaval je tov. Rozman P. Zaupniki Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru, uveljavite se vsepovsod med delavstvom, zlasti pridobivajte vedno več članov svoji organizaciji! S tem šele pridete do svojega pomena in moči za trajne uspehe. Prihodnji zaupniški sestanek bo v aprilu.

Gradbeni delavci. Kakor znano, so se pri lanskih delih pohorske banovinske ceste godile tam zaposlenemu delavstvu velike krivice, zlasti kršitve delavskih zakonitih pravic. Brez organizacije JSZ bi delavstvo tu ničesar ne doseglo. Zdaj pa so vendar bile v gotovih primerih celo za 50% zvišane mezde, sklenjena je bila kolektivna pogodba in doseženih je bilo nebroj uspehov za to delavstvo. Še zdaj ni konec vseh intervencij pri podjetniku Svetina Ivanu. Baš ko to sporočamo, sta dobila po prizadevanju JSZ v Mariboru izplačano delavca tov. Mom Franc 149 Din in tov. Finžgar Leopold 168 Din kot mezdo v času bolniškega stanja.

Stavbni delavci. Marksisti so za letošnjo stavbno sezono razglasili med zidarji, tesarji in ostalim stavbnim delavstvom grožnjo, kdor se ne bo prijavil njihovemu »Savezu stavbinskih delavcev v Mariboru«, ne bo dobil dela pri nobenem stavbnem podjetju. Delavci in zidarji, ki prihajajo z dežele v Maribor, stalno prihajajo z vprašanji, če je to resnica. Da ne bo kdo nasledil takim demagogijam gotovih mariborskih vodij, naj mu bo v pojasnilo sledeče: Potrebno je vsakemu delavcu, da se organizira, ker le v slogi je moč. Nikjer pa ni zakonito določeno, da bodo sprejeti v delo samo člani »Saveza stavbin. delavcev v Mariboru«. Vsak zidar, tesar in delavec se sme in more svobodno organizirati v kateri strokovni organizaciji se hoče. Opozorite vse zidarje, tesarje in stavbinske delavce, ki prihajajo za delo v Maribor, da se organizirajo v Jugoslovanski strokovni zvezi. Kar morejo storiti druge organizacije, to stori tudi Jugoslovanska strokovna zveza. Zakoni in oblasti so za vse enaki.

Delavski odri

»Boštjan iz predmestja« v Celju. Naši delavski odri zelo pogosto uprizorjajo »Boštjana iz predmestja«. Je to na eni strani dokaz, kako rabimo dobre in obenem za delavske odre prave delavske igre, na drugi strani pa dejstvo, da gibanje pri ljudskem odru skoraj najbolj razume delavski oder in da upoštevamo idejno katoliško stališče iger, saj na primer še nismo čuli, da bi Združeni kedaj igrali »Boštjana«. — Celjsko članstvo pozivamo, da se polnoštevilno udeleži predstave, pa tudi druge naj pripeljejo. Bilo bi škoda, če bi tako igro igrali pri slabo zasedeni dvorani. — Igramo v nedeljo, 21. marca, ob 4 popoldne v Narodnu.

Maribor. V nedeljo 7. t. m. je mariborski ljudski oder uprizoril znano socialno dramo »Boštjan iz predmestja«. Vlogo Boštjana je igral g. Medvedič, ki je svojo vlogo igral z vso dovršenostjo. Tako tudi vsi ostali igralci so bili v celem kos svojih nalogi. Vse je bilo v redu in lepo, samo nekaj smo pač pogrešali, kar nas je dirnilo krščanske delavce. Namreč to, da se za tako baš našemu času primerno socialno dramo nihče od mariborske publike bolj ne zanima.

Nameščeneec

Občni zbor TBPĐ

Dne 4. t. m. se je vršil ob razmeroma malem številu članov občni zbor TBPĐ. Predsednik g. Klinar je poročal, da je društvo v zadnjih dveh letih porastlo za 277 članov. Mimogrede pa omenjamo, da je zanimanje za naše društvo precejšnje, saj se je občnega zbora udeležilo veliko število nečlanov, ki kažejo veliko zanimanje za pristop k društvu. Pri višjem zavarovanju je bilo včlanjenih ca. 4280 članov, t. j. nekako polovica članstva Bolniške blagajne.

V letu 1935 je društvo prejelo na prispevkih (po 30 dinarjev mesečno) 1.479.590 Din, a vsota neizterljivih pa je znašala 41.490 Din ali ca. 3% predpisanih prispevkov, kar je veliko, ako ne vzamemo v poštev dejstva, da društvo nima izvršilnega naslova.

Glavna dajatev članom je bila oskrba v Šlajmerjevem domu, kjer se je oskrbovalo v letu 1935 328 članov in je stalo to oskrbovanje 259.205 Din, ter 288 svojcev, za katere so znašali stroški 162.855 Din. Stroški zdravljenja članov in svojcev na klinikah so znašali 239.322 Din. Dalje je društvo izplačalo članom na podporah za zdravljenje na morskem in višinskem zraku 57.090 Din. Skupaj znašajo tedaj dajatve 660.382 Din.

Predsednik je poročal, da ima društvo v vidu razširjenje Šlajmerjevega doma. Priprave za to so v teku. Finančna stran pri razširitvi je zaenkrat

največja ovira, da delo za razširitev ne napreduje tako, kakor bi bilo želeli. V Šlajmerjevem domu se je zdravilo v l. 1935 587 članov ambulantno in 276 fizikalno. Zasebnikov se je zdravilo 156. Operacij je bilo izvršenih 730, kar je mnogo.

Dne 14. decembra 1935 je društvo proslavilo 100 letnico društvenega delovanja.

Predsednik se je dotaknil tudi važnosti razširjenja Pokojninskega zavarovanja. Poudaril je nujno potrebo in orisal na kratko mnogoletno borbo in delo organizacij za razširjenje, vendar pa je vse to delo kljub obljubam na merodajnih mestih v socialnem ministru ostalo žal brez željenega uspeha.

Nato je društveni blagajnik g. Biber prečital bilanco. Iz bilance je razvidno, da so dohodki krili izdatke ter da je bil dosežen razmeroma mal prebitok od nekaj tisoč dinarjev.

Zadnja točka dnevnega reda je bilo sprejetje osnutka novih pravil. Po burni debati, ki se je mestoma razvila, se je osnutek sprejel v celoti, izvzemši točke 12 in 13, ki se je spremenila tako, da velja pri volitvah načelo proporcionalnega volilnega sistema ne pa večinskega, kakor je bilo predvideno. Večina udeležencev se je pri glasovanju izjavila za proporcionalni način. Dnevni red je bil s tem izčrpan in občni zbor zaključen.

Odpravnina

Po § 333 obrtnega zakona pripada nameščencu, »ki mu je poverjeno opravilo višjih trgovskih poslov ali višjih tehničnih poslov ob prestanku razmerja, po nepretrganem službenem razmerju najmanj 10 let, odpravnina v znesku 4kratne mesečne plače, po 15 letih 6kratne, po 20 letih 9kratne, po 25 letih 12kratne«.

To določilo je za nameščence velike važnosti in bi se ga morali zavedati vsi nameščenci. Kolikokrat se namreč pripeti, da službodajalec po dolgem službovanju odslovi nameščenca in ta ostane brez sredstev za preživetje. Z gornjim določilom obrtnega zakona je preskrbljeno, da se nameščencem obvaruje lakote vsaj prve mesece brezposelnosti. Treba se je pa zavedati da pripada odpravnina nameščencu samo tedaj, ako ni sam prekinil oziroma dal povoda za prekinitve službenega razmerja. Pravica do odpravnine ugasne tudi tedaj, ako podjetje likvidira, ali pa če je položaj podjetja tako slab, da ne more izplačati odpravnine, kar mora podjetje pred sodiščem dokazati.

Marsikaterega nameščenca odvrča od zahtevka po izplačilu odpravnine določba, da imajo do nje pravico le nameščenci, ki opravljajo »višje« trgovske posle. Pod tem izrazom se preračuna smatra le prokuriste, pooblaščenca in ravnatelje, dočim se druge nameščence smatra za nižje. Zakon v tem oziru ni dovolj točen. Da pa smatra tudi druge nameščence kot opravitelje višjih poslov, je razvidno iz tega, da za pooblaščenca, prokuriste in ravnatelje določa odpravnino v dvakratni izmeri. Nastane tedaj vprašanje, katerega nameščenca je smatrati za onega, ki opravlja višje trgovske posle? Pred vsem moramo povdariti, da podrejenost ne jemlje nameščencu kvalifikacije za višje trgovsko osebje, kajti vsak nameščeneec je nekomu podrejen, če drugemu ne, pa gotovo gospodarju. Pač pa je predvsem merodajna strokovna sposobnost, izobrazba in osebne lastnosti, ki dajo značaj opravilu nameščenca. V smislu tega ima pravico do odpravnine vsak nameščeneec, ki samostojno vodi kak obrat, nastavlja ali od-

pušča delavce, nameščeneec, ki mu je zupan denar, t. j. blagajnik, nameščeneec, ki opravlja delo korespondenta ali disponenta, za kar je potrebna gotova strokovna usposobljenost in tudi zupanje gospodarja. Ravno tako je smatrati nameščence v knjigovodstvu za one, ki opravljajo višje trgovske posle, kajti tudi njim je potrebna gotova strokovna usposobljenost in zupanje službodajalca. Za takega nameščenca je smatrati tudi onega skladiščnika, ki vodi ali blagovne knjige ali vodi evidenco o vskladiščenem blagu, ali pa če vodi mezdne sezname delavcev. Tudi tega je smatrati, da opravlja višje posle v obratu. Pripomniti je treba, da samo začasno opravljanje nižjih opravil še ne jemlje nameščencu kvalifikacije, ki je potrebna za izplačilo odpravnine. Kakor vidimo iz tega, ima večina nameščencev pravico do odpravnine,

Delavci, pazori! Priporoča se Vam

Ivan Dovžan

dipl. krojačnica za dame in gospode
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 91
Dobro delo in solidne cene

na kar naj naši tovariši pri odhodu iz službe, katere niso sami odpovedali, ne pozabijo in naj terjajo odpravnino.

Obenem naj navedemo sledeči primer, ki se je končal pred sodiščem: Skladiščnik, ki je bil obenem tudi vodja vseh skladišč, je pri odhodu iz službe vložil tožbo za odpravnino ter za nadure. Da ima pravico do odpravnine, je dokazoval s tem, da je bil vodja skladišč in da je nastavljal delavce. Svojo pravico do nadur je pa nasprotno dokazoval s tem, da je večkrat — v nujnih slučajih — opravljal tudi težaška dela, to je nakladal je vreče itd. Ti dokazi so bili potrebni, ker vodilni nameščenci nimajo pravice do nadur. Sodišče je primer razsodilo takole: Nameščencu mora podjetnik izplačati odpravnino, ker ga je smatrati kot nameščenca, ki opravlja višje posle. Nasprotno pa se zavrne njegov zahtevek po nadurah, ker kot vršitelj višjih poslov ni imel odmerjenega delovnega časa.

Doma in po svetu

Proračun Ljubljane za l. 1937-38 znaša 99.900.000 Din. Za socialno politiko je namenjenih 6,18%.

»Poplavo amandmanov« (sprememb) pravijo nekateri, da smo dočakali z novim finančnim zakonom, ki je bil sprejet v zvezi s proračunom za l. 1937-38. S temi amandmani se spreminjajo številni zakoni ali vsaj daje možnost spremembe temeljnih zakonov z enostavnimi ministrskimi uredbami. Najvažnejši izmed teh zakonov so zakon o zaščiti delavcev (delavske zbornice), taksi zakon, davčni zakon itd. — Sedaj je proračun s finančnim zakonom pred senatom.

Ljuba Davidovič pripravlja in pozivlja na tesnejše sodelovanje med opozicijskimi strankami na podlagi demokracije. Bilo bi treba začasno pozabiti na strankarske razlike in se enotno vreči v borbo za povrnitev politične svobode in prave demokracije, katero danes ljudstvo enodušno zahteva. Brez politične svobode in demokracije ni urejene države.

Dr. Krnjevič, bivši tajnik HSS, s katerim se je šel pogovarjat dr. Maček v Graz, je izjavil, da v Evropi ne poznajo prav razmer v Jugoslaviji. Za Hrvate pravijo, da so manjšina v državi in da zato hrvatskega vprašanja ni.

Umrli je Milan Pribičević, brat Svetozarja Pribičevića. Pokojni je bil eden izmed redkih idealnih borec za narodno, politično, gospodarsko in socialno svobodo ter enakopravnost jugoslovanskih narodov. Bil je kot upokojen polkovnik kmet na Kosovem polju in voditelj levega krila srbske kmečke stranke, skupaj z znanim dr. Dragoljubom Jovanovićem. Milan Pribičević je že leta 1907, ko je kot avstrijski poročnik zbežal v Srbijo, in bil tajnik »Narodne odbrane«, v njenem statutu predvidel federativno Jugoslavijo. Zadnja leta je bil obenem z drugimi politično preganjan, ko se je bolj in bolj odločno zavzemal za tesno sodelovanje kmetov in delavcev. Zanj je bila svobodna narodna država šele opora socialne osvoboditve delovnega ljudstva, kar je neizogibna naloga sedanje generacije.

Sporazum z Italijo je po vesteh inozemskega, zlasti francoskega časopisja gotova stvar. Jugoslavija bi se po teh vesteh izločila iz francoskega zveznega in vojaškega sestava v Evropi in približala osi Rim-Berlin. Poročajo tudi, da bo jugoslovanski zunanji minister dr. Stojadinović kmalu odpotoval v Rim. Seveda pa so take in podobne vesti italijanskega in nemškega časopisja le bolj izraz tihih želja, vesti francoskega časopisja pa izraz zadrževane nevolje nad preveč samostojnim nastopanjem sedanje jugoslovanske vlade v zunanji politiki.

Izvoz v Nemčijo se bo za polovico zmanjšal zato, ker naši trgovci ne morejo toliko v Nemčiji kupiti, kolikor izvažajo Nemci iz naše države.

Italijanski trg v obsegu pred sankcijami bo spet odprt Jugoslaviji po sklenitvi sporazuma — tako poroča inozemsko časopisje.

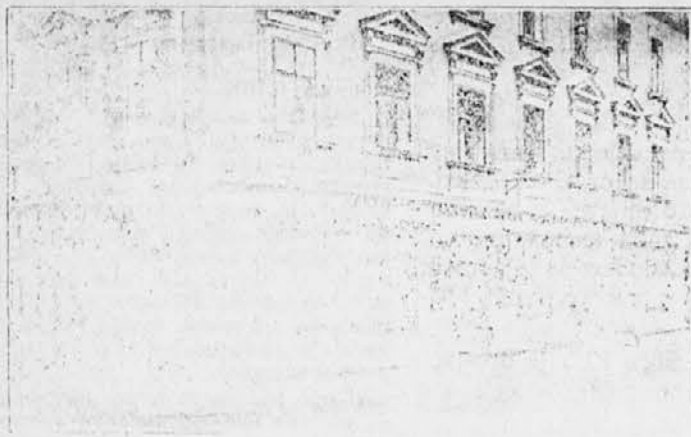
Mussolini potuje po severno-afriški italijanski koloniji Libiji. Arabski poglavarji so mu izročili »meč zaščitnika islama«. Italija bo v bodoče s posebno pažnjo varovala in v mednarodnem svetu branila islamske narode. S tem potovanjem se hoče pokazati italijanska moč v Sredozemskem morju. Istočasno se namreč vrše veliki manevri brodovja in letalstva. Vse to naj bi bilo nekako opozorilo Angliji, naj brez zveze Italiji dokončno prizna Abesinijo. Zraven tega pa se na ta način v zvezi z dogodki v zapadnem delu Sredozemlja jasno in neprikrito izražajo italijanske imperijalne težnje, da bi namreč bila italijanska zastava v Sredozemskem morju prva — pred angleško in francosko. Razvija se in je že v polnem teku ostra borba.

Romunska vlada je razpustila vse univerze in študentske domove, da tako zatire fašistične organizacije, ki so gnezdele po teh ustanovah in so povzročale razne »orjunaške« poboje. Razpuščene so tudi prostozidarske lože (okoli 100), duhovnikom pa je zabranjeno politično udejstvovanje.

Ravnatelj največjega angleškega lista »Times« je prišel v Jugoslavijo. V Zagrebu je izjavil, da je hrvatsko vprašanje notranje državno vprašanje in Angleži so prepričani, da bo na koncu prišlo do nekega pametnega in pravičnega sporazuma. Prepričani smo, da bodo pritožbe Hrvatov upoštevane. Angleži vsa taka vprašanja rešujejo sporazumno in pričakujejo, da bo tako tudi v tem primeru.

Veliki fašistični svet je sklenil, da morajo biti zanaprej italijanskemu narodu vojaški interesi na prvem mestu, potem šele pridejo druge čeprav najnujnejše vsakdanje potrebe.

V angleškem parlamentu so govorili o dogodkih po atentatu na maršala Graziana v Addis Abebi. Neki poslanec je vprašal vlado, ali ji je znano, da je

Dobro oblečeni

boste če kupite blago za obleke in manufakturno sploh pri znani solidni tvrdki

NOVAK, LJUBLJANA

Kongresni trg (pri nunski cerkvi)
NUDIMO OGROMNO IZBIRO
DOBRO IN POCENI

prišlo pri zatiranju narodov do takih zverinstev, ki skoraj nimajo primere v zgodovini. Zastopnik zun. ministrstva je odgovoril, da ima žal tudi on taka poročila, ki te navedbe potrjujejo.

O zmagi svobodne strokovne organizacije pri volitvah obratnih zaupnikov v »Jugobruni« in »Jugočeski« v Kranju piše »Delavska Politika« v svoji 13. letošnji številki. Prav bi bilo, če bi poleg naštevavanja zaupnikov navedla tudi število glasov, kajti potem bi videli, da so tudi marksisti v Kranju padli za 60-80% od prejšnjih let in da torej o kaki »zmagi« ene ali druge organizacije ni mogoče govoriti, ko je pa volilo komaj 25-30% delavstva. Kateri ljudje so tako stanje predvsem v Kranju zakrivili, to bi bilo

pri takem padcu najbolj na mestu ugotoviti. Letošnji volilni zaključki so pa bili odvisni večji del od slučaja.

Joško Stanovnik

špecerijska trgovina

Predovičeva ulica, Ljubljana

Čitaj in širi Delavsko pravico!
Oglašujte v Delavski pravici!

Skoro

zastonj!

Delavec — delavka

Kupujta po cenah po katerih sta plačana! — Vaša je naša trgovina in Vaše so tele cene:

Moške nogavice: 2^{.-}, 3^{.-}, 4^{.-}, 5^{.-}
Otroške nogavice: par Din 2^{.-}
Ženske nogavice: 5^{.-}, 7^{.-}, 9^{.-}, 13^{.-}
Krasne svilene kravate po Din 5^{.-}
7^{.-}, 8^{.-}, 10^{.-}, 12^{.-}, in 15^{.-}
Modrčki po Din 5^{.-}, 8^{.-}, 12^{.-}
Klobuki po Din 19^{.-}, 26^{.-}, 32^{.-}, 40^{.-}
Kape 10^{.-}, 13^{.-}, 16^{.-}, 25^{.-}
Kombineže 16^{.-}, 25^{.-}, 29^{.-}, 38^{.-}, 49^{.-}
Srajce 17^{.-}, 19^{.-}, 25^{.-}, 28^{.-}, 48^{.-}

HINKO - KRANJ

(POLEG FARNE CERKVE)

Gorenjskim naročnikom »Delavske Pravice« smo priložili v tej številki prospekt tvrdke Hinka Podjavorška iz Kranja. Tvrdko zaradi njene solidnosti toplo priporočamo.

Sunko in perutnino nudi najboljšo

Siamič

Gospodsvetska c. 6
Prešernova ulica 5
Napoleonov trg 3

Pozor!

Ravnokar je došla velika pošilka raznovrstnih moških, damskih in otroških čevljev najnovejših vzorcev. — Preden kaj kupite, si ogledite zalogo v trgovini

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, Prešernova ul.

Cene nizke!

Kolesa

skoraj nova in s t. r. najboljših znamk in šivalni stroji poceni naprodaj pri tvrdki

PROMET

nasproti Križanske cerkve (Stara jemljemo v račun)

Pri nakupu

oblačilnega blaga se priporoča domaća manufakturna trgovina

Janko Češnik

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica 1

Knjige

Oceana Juračeve knjige »Kraj umira« — iz rudarskih revirjev.

Z zadnjo knjigo »Kraj umira« sem zelo zadovoljen, zlasti še, ker jo je napisal naš tovariš in delavec. Bral sem sicer tudi kaj boljšega, a je bilo vseeno tuje, to pa je pristno slovenski proizvod. Zgodba Prevalj je napisana tako, kakor čitam zgodbo Hrastnika oziroma sploh rudarskega kraja, kakor so Trbovlje in Zagorje. Kar se pri nas še ni zgodilo, lahko pride kdaj pozneje. V knjigi ni nič pretiranega, nič olepšanega, ampak tako, kot v resnici je. Knjiga je verna slika današnjih razmer, zato mislim, da jo bo marsikdo večkrat prebral in da bo čitana še po dolgih letih od mladine, ki sedaj dorašča in prihaja v sredo življenjskega boja.

Z navedeno knjigo bo po mojem mišljenju založba dobila med delavci, čeprav je težko za denar, naročnike. Večje število rednih plačujočih naročnikov pa vam bo omogočilo izdati sčasoma še več knjig in širiti med najnižje in zatirane smisel za lepo in dobro ter dvigniti kvišku duha, ki ga hoče kapitalistični in poganski svet zatreti. V. Z.

V Londonu je nova Nemčija te dni uradno po svojem poslaniku obrazložila, kaj bi približno želela imeti. Zanimivo je, da se je angleški zunanji minister Eden tem predavanjem umaknil iz Londona na »oddih«. Sprehaja se po francoski rivjeri in se s poljskim zun. ministrom Beckom bojuje pomenkuje o vrnitvi Gdanska Nemčiji, za kar bi Hitler Poljski slovesno priznal koridor za večne čase.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley
Poslovenil Radej Ciril

Ko sta se bližala mizi, za katero sta sedela dva človeka, je Janko začel tipati po očetovi roki. Ivan je naglo potegnil iz žepa izkaznico in si jo stisnil v drugo roko. Priganjal je dečka, naj stopi hitreje, kajti zelo rad bi bil prišel do mize, dokler še ni bilo tam nobenega človeka. Nekaj ljudi je že prihajalo za njim. Pokazal je izkaznico dvema fantoma, ki sta sedela za mizo in se igrala s kupčkom kovancev. Zlagala sta jih na kup po dva pennyja, zato da sta imela takoj drobiž pri roki, če je bilo treba kaj izmenjati. Eden od rediteljev je pozorno ogledoval Ivanovo rumeno, že malo zamazano izkaznico. Ko je videl na skrajnem desnem robu dve črki: W. U.,* je takoj vedel, za kaj gre.

»Za vas en penny,« je dejal.

Ivan je položil svoj penny na mizo in odšel v park. Lomila ga je jeza. Grizlo ga je sovraštvo in mrznja. Bil je ves zagrenjen. Nekak stid je vzplamtel v njem, tako da si ni upal nikomur v obraz pogledati. Pred uto sta se leno valjala po travi dva človeka. Pri viketu sta stala dva druga v belih oblekah, ki sta bili znamenovani in sta se lepo podajali njih krasni postavi.

»Sem pojdi, Janko!« je iznenada spregovoril oče. Zavil je na desno proti stezi, ki je vodila k nizki hišici. »Stopiva malo po gozdu na sprehod!«

Mahnila sta jo ob jelkinem gozdu, ki je obkrožal skrajni konec parka. Po gozdni praznini se je glasno

razlegalo močno, zvonko ptičje petje. Veter se je igraval z drevjem in prepeval svojo plaho, hladno pesem. Še dalje, proti koncu gozda je sanjal ribnik, odet v zelenje in obrobljen z bujnim divjim rastlinjem, ki je pomakalo svoja stebelca v vodo. Sonce ni moglo prodreti do njega. Kljub vsemu sijaju, ki se je razlival naokoli, je bil ta ribnik hladen in pust, umazan in blaten.

»Atek, glej, tamle je Taylorjev Donny!« spregovoril nenadoma Janko. »Ali se grem lahko z njim igrat?« Pri teh besedah se iztrga očetu iz rok.

»Le pojdi, ali ne hodi mi preblizu k ribniku in ne predaleč v gozd! Igrajta se na travi. Kadar me boš pa hotel poiskati, obhodi vse tiste klopi, dokler me ne najdeš. Poglej, tam gori!« Pokazal je proti igrišču. »Priden bodi, dečko moj!«

»Bom, bom! Tam med tistimi klopami te poiščem.« Po teh besedah jo je deček odkuril. Nestrpno je čakal, da pohiti med svoje tovariše in se z njimi poigra. Saj tam je bilo mesto zanj. Oče je pustil dečka sama in zložno odkorakal proti igrišču. Pred paviljonom se je gnetla množica moških. Tu pa tam si videl med njimi tudi po dve, ali tri dekleta v svetlih oblekah. Drugi pa so že sedeli po klopih okrog igrišča. Ivan se je sprehajal med klopami, dokler mu ni oko obstalo na siromašno oblečenem človeku, ki je bil z njim približno istih let. Prestopil je klop, ki je rabila za sedišče, in sedel za njegovim hrbtom.

»Ben, glej si ga no!« ga je nagovoril.

»Kako je s tabo, Ivan?« ga je povprašal tovariš.

»Oh, tako za silo. Čas bi bil že, da bi naši prilezli na dan, kaj praviš?« mu je odgovoril.

»Tudi meni se tako zdi. Wingroveski klub že prihaja na igrišče. To so se dajali, ko so prišli sem od treninga. Tvoj brat tudi igra, kaj ne?« je hitel tovariš.

* Wholly Unemployed = čisto brez dela.